

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัย ผลการพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 พัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การออกแบบและสร้างหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้และปรับปรุงหลักสูตร

ระยะที่ 2 การประเมินหลักสูตร เป็นการศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

รายละเอียดในแต่ละระยะสามารถอธิบายและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ระยะที่ 1 พัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 ผลการออกแบบและสร้างหลักสูตร ซึ่งรายละเอียดดังกล่าว ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาปัญหา และความต้องการจำเป็นของหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตำรา เอกสาร งานวิจัย ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ประกอบกับผู้วิจัยได้ทำการสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องและเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทักษะชีวิต ผู้วิจัยได้จัดการสนทนากลุ่มกับครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หัวหน้าครูวิชาการ โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ประจำศูนย์เครือข่าย ของศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาที่ 8 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 และนักวิชาการสาธารณสุข ของโรงพยาบาล ที่อยู่ในเขตบริการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 รวมทั้งสิ้น จำนวน 10 คน ดังนี้

1) นายสิทธิชัย จันทะบุศศรี 2) นายมานิตย์ ประเดิม 3) นายคำจันทร์ นาสะอ้าน 4) นายสมศักดิ์ ไวยรัตน์ 5) ดร. อากาศ แสงงาม 6) นางลัดดาวัลย์ แจ่งสนาม 7) นางสาวเต็มเดือน ศรีส่อง 8) นางนิตยา ปรีกมาส 9) นายเทิดศักดิ์ โทธิสาขา 10) นายมนตรี สวงงาม ในวันที่ 17 กรกฎาคม 2556 ณ ห้องวิชาการ โรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ความหมายความสำคัญ และองค์ประกอบทักษะชีวิต ตลอดจนแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ทำให้ได้แนวคิดสำหรับการพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ดังนี้

ความหมายของทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

องค์ประกอบของหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีองค์ประกอบที่สำคัญ 14 องค์ประกอบ ดังนี้คือ 1) สภาพปัญหาและความสำคัญจำเป็นของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) วิสัยทัศน์ 4) พันธกิจ 5) เป้าหมายของหลักสูตร 6) ผลการเรียนรู้ 7) สารการเรียนรู้ 8) คำอธิบายรายวิชา 9) โครงสร้างเนื้อหาและเวลา 10) เวลาเรียน 11) โครงสร้างรายวิชา 12) แนวการจัดกิจกรรม 13) สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ 14) แนวการวัดและประเมินผล

ความสำคัญของทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ปัจจุบันทักษะชีวิตมีความสำคัญมากกับเด็กประถมศึกษาและเยาวชน เพราะสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป มีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายมากมาย เด็กมีการเลียนแบบจากสื่อที่ได้ดูได้เห็นจากสื่อต่าง ๆ เพราะเด็กประถมศึกษาเป็นที่อ่อนไหว การควบคุมตัวเอง ขาดการคิด ไตร่ตรองในการเลือกรับสื่อที่เป็นประโยชน์และปฏิเสธในสิ่งที่ให้โทษ และขาดการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดจากครอบครัว ขาดการตระหนักรู้ในตนเองเห็นผิดเป็นชอบ ทำให้มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เด็กประถมศึกษาจึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีทักษะชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนในโรงเรียน เพราะจะเป็นการช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้เด็กในการดำเนินชีวิตในอนาคต

แนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ควรเป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม และเน้นเนื้อหาใกล้ตัวเด็ก กิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย การวัดและประเมินผลควรเป็นการประเมินตามสภาพจริง และแหล่งเรียนรู้จริงในชุมชน สามารถนำไปใช้ได้จริง และควรเป็นหลักสูตรที่สามารถนำมาปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และครูมีความเข้าใจในแนวปฏิบัติ และระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และวิจัยได้นำแนวทาง

จากการสนทนากลุ่มมาดำเนินการพัฒนาหลักสูตร โดยออกแบบหน่วยการเรียนรู้ได้ 4 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1) การตระหนักรู้ในตนเอง 2) การเห็นคุณค่าในตนเอง 3) การเห็นใจผู้อื่น และ 4) การรับผิดชอบต่อสังคมกิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้ภูมิปัญญา ทัศนศึกษา และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนคู่กาสิงห์

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม เด็กที่กำลังเรียนชั้นประถมศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาทักษะชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้สำหรับการดำเนินชีวิต เนื่องจากเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มากขึ้น เช่น ขาดระเบียบวินัย ไม่มีสัมมาคารวะ ขาดความรับผิดชอบ อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โลกเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว สภาพครอบครัวที่เด็กไม่ได้อยู่กับผู้ปกครอง การเลี้ยงดูในลักษณะตามใจ และอิทธิพลของสื่อออนไลน์ต่าง ๆ

1.2 ผลการจากการวิพากษ์หลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ผู้วิจัยได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านทักษะชีวิต และศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งสิ้น 10 คน ประกอบด้วย 1) รศ.ดร.วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ 2) ดร.นิคม ชมภูหลง 3) ดร.สุวิริยา สุวรรณโคตร 4) นางสาววินัส จันทร์มา 5) ดร.ภูษิต บุญทองเถิง 6) ผศ.ดร.สมาน เอกพิมพ์ 7) ดร.สมปอง ศรีกัลยา 8) ดร.ศักดิ์พงศ์ หอมवाल 9) ดร.ชาติรี ศิริสวัสดิ์ 10) ดร.รุ่งฟ้า ล้อมในเมือง โดยได้มีหนังสือเชิญ ซึ่งออกในนามบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย ในวันที่ 27 สิงหาคม 2556 และผลจากการวิพากษ์หลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ได้ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มาสรุปประมวลผล ปรับปรุง และได้หลักสูตรฉบับร่าง ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียด ดังนี้

1.2.1 สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตรที่ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ในการสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสม และได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม กล่าวคือควรเพิ่มเติมความสำคัญของการดำรงชีวิตในสังคมของโลกสมัยใหม่ ซึ่งในปีพุทธศักราช 2558 จะเป็นปีเปิดประตูสู่อาเซียน ซึ่งสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของหลักสูตร จึงต้องแปรเปลี่ยนหมุนเวียนให้ทันกับโลกปัจจุบันในอนาคตอันใกล้

1.2.2 หลักการของหลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าหลักการของหลักสูตรมีความเหมาะสม และได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้หลักการชัดเจนขึ้น และไม่ซ้ำซ้อน ควรปรับหลักการของหลักสูตรให้เหลือเพียง 3 ข้อ คือ

1. เป็นหลักสูตรทักษะชีวิตที่เน้นให้นักเรียนประถมศึกษา ได้รับความรู้ เจตคติ และทักษะที่เกี่ยวกับการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
2. เป็นหลักสูตรที่เน้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมการคิดและเผชิญสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทักษะชีวิตเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
3. เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนองตอบความต้องการของผู้เรียน และชุมชน

1.2.3 วิสัยทัศน์ พันธกิจ

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความคิดเห็นว่า วิสัยทัศน์จะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร พันธกิจควรครอบคลุมในด้านการสร้างหลักสูตร การดำเนินการใช้หลักสูตร และการประเมินหลักสูตร ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตร

1.2.4 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ควรเปลี่ยนเป็นเป้าหมายของหลักสูตร และต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจของหลักสูตรด้วย

1.2.5 คำอธิบายรายวิชา

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสม และได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม กล่าวคือควรเขียนอธิบายแยกส่วนให้ชัดเจน โดยให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งพุทธิพิสัย (Knowledge) ทักษะพิสัย (Practice) และเจตคติ (Attitude)

1.2.6 โครงสร้าง เนื้อหา เวลา แนวการจัดกิจกรรม และสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว แต่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านเนื้อหา ควรเป็นเนื้อหาที่ใกล้ตัวผู้เรียน ควรเน้นบริบทของชุมชน โดยได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่า ในกิจกรรมการเรียนรู้ควรใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะชุมชนคู่กาสิ่งที่เป็นชุมชนเก่าแก่ มีแหล่งเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ และโบราณสถานคู่กาสิ่งซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ควรเป็นแผน Backward Design ซึ่งขั้นตอนในการจัดกิจกรรม

ต้องสร้างแรงจูงใจในตัวผู้เรียน สร้างบรรยากาศของความสุข ไม่เครียด และสร้างความเข้าใจว่า การเรียนรู้มีประโยชน์และมีความหมาย โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้ทำงานร่วมกัน และมีส่วนร่วม จนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้จากการเรียน

1.2.7 การวัดและประเมินผล

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมดีแล้วว่าสอดคล้องกับเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าควรระวังในเรื่องวิธีการวัด จำนวนคนที่จะใช้ในการสังเกต คุณภาพการสังเกต เพื่อให้มั่นใจว่าได้ ข้อมูลที่ถูกต้องและเที่ยงตรง

ผลจากการวิพากษ์หลักสูตร ผู้วิจัยได้นำข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ของ ผู้ทรงคุณวุฒิ ในแง่มุมต่าง ๆ มาปรับปรุง จนได้หลักสูตรที่มีคุณภาพ สามารถนำมาใช้ในการ พัฒนาทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับ นักเรียนประถมศึกษา ให้สามารถดำรงตนได้อย่างดีมีคุณภาพในสังคม โลกปัจจุบัน

1.3 ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

จากการที่ผู้วิจัยได้ร่างหลักสูตรซึ่งผ่านกระบวนการวิพากษ์หลักสูตรจาก ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านด้านทักษะชีวิต จำนวน 1 คนผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตร จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและ ประเมินผล จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา จำนวน 1 คน รวม 5 คน ประกอบด้วย 1) ศส.ดร.สมาน เอกพิมพ์ วุฒิ ศษ.ค. (หลักสูตรและการเรียนการสอน) อาจารย์ประจำคณะครุ ศาสตร์ 2) ดร.สมปอง ศรีภักดี วุฒิ ศษ.ค. (หลักสูตรและการสอน) อาจารย์ประจำคณะครุ ศาสตร์ 3) ศส.ว่าที่ร้อยตรี ดร.อรุณ ชูยกระเดื่อง วุฒิ กศ.ค. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา) อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ 4) ดร.ประสพสุข ฤทธิเดช วุฒิ ปร.ค.(ไทยศึกษา) อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ 5) ดร.สุวิริยา สุวรรณโคตร อาจารย์ประจำวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตร

ผลการตรวจสอบคุณภาพ โดยการประเมินหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการ ตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้าง
การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

รายการประเมิน	เฉลี่ย	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
1. สภาพปัญหาและความสำคัญจำเป็นของ หลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด
2. หลักการของหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
3. วิสัยทัศน์	4.40	0.89	มาก
4. พันธกิจ	4.80	0.45	มากที่สุด
5. เป้าหมายของหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด
6. ผลการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
7. สาระการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
8. คำอธิบายรายวิชา	4.80	0.45	มากที่สุด
9. โครงสร้างเนื้อหาและเวลา	4.60	0.55	มากที่สุด
10. เวลาเรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
11. โครงสร้างรายวิชา	4.60	0.55	มากที่สุด
12. แนวการจัดกิจกรรม	4.80	0.45	มากที่สุด
13. สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้	4.40	0.89	มาก
14. แนวการวัดและประเมินผล	4.60	0.55	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.72	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรสภาพปัญหาและความสำคัญ
จำเป็นของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร พันธกิจ เป้าหมายของหลักสูตร ผลการเรียนรู้
สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างเนื้อหาและเวลา เวลาเรียน โครงสร้างรายวิชา
แนวการจัดกิจกรรม และแนวการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
ส่วนด้านวิสัยทัศน์ และด้านสื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
และเมื่อพิจารณาความเหมาะสมของร่างหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และ

เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษาโดยรวม มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.20) จึงกล่าวได้ว่าหลักสูตรที่สร้างมีความเหมาะสมมากที่สุด

ในส่วนของแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษาของผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ ต้องเขียนให้เห็นภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ซึ่งหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมนี้เป็นรายวิชาใน โครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา ที่สามารถจัดทำขึ้นเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน และตามจุดเน้นของแต่ละสถานศึกษา สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะว่าควรใช้สื่อที่เป็นแหล่งเรียนรู้จริงและมีปัญญาชาวบ้านจริงในชุมชน และแนวการจัดกิจกรรมเป็นรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนการสอนในแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะว่าควรเป็นแผนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design) และขั้นตอนการจัดกิจกรรมควรเน้นกระบวนการคิดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักรู้ในตนเองอย่างแท้จริง

1.4 ผลการทดลองใช้ (try out)

ผลจากการนำหลักสูตรที่สร้างขึ้น ไปทำการทดลองใช้ (try out) เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตร แล้วจึงนำข้อค้นพบจากการทดลองใช้ (try out) มาปรับปรุงหลักสูตรก่อนนำไปใช้จริง ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มทดลองใช้ (try out) หลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนจตุรคามพัฒนา ตำบลภูกาสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 25 คน โดยทำการศึกษาทดลองใช้ (try out) จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ คือหน่วยที่ 1 การตระหนักรู้ในตนเอง จำนวน 3 แผน คือ 1)จุดเด่นจุดด้อย 2)ความชอบความถนัด และ3)ความแตกต่างระหว่างเรา ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมครั้งละ 2 ชั่วโมง ผลการศึกษานำเสนอเป็นรายด้าน ดังนี้

1.4.1 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

จากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ (try out) เพื่อหาคุณภาพและปรับปรุงใน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยกับรูปแบบการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้ จึงทำให้การจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ขาดการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน

ขั้นตอนการแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม แต่ในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 และ 3 นักเรียนเริ่มคุ้นเคย สนใจ และกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 5 ชั้นที่ผู้วิจัยได้ออกแบบในครั้งนี้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนมาก ซึ่งสังเกตได้จากการที่นักเรียนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม การตอบคำถาม ตลอดจนการผลิตผลงานนำเสนอ จากการสังเกตและสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความสุขสนุกสนานในการเรียนรู้ และได้ฝึกทักษะการคิด ร่วมมือกันในการจัดการเรียนรู้ และส่วนใหญ่ชอบกิจกรรมในลักษณะนี้

1.4.2 ด้านภาษาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ (try out) เพื่อหาคุณภาพและปรับปรุงในด้านภาษาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่านักเรียนมีปัญหาในเรื่องของความหมายของแต่ละชั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจ และร่วมกิจกรรมได้ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของแต่ละชั้น เช่นชั้นประสานพลังฝึกคิด ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่นักเรียนแต่ละกลุ่มต้องร่วมกันคิด ร่วมกันอภิปราย แล้วระดมสมองเพื่อสรุปข้อคิดเห็นร่วมกัน ผู้วิจัยได้อธิบายถึงความหมายที่ชัดเจนของแต่ละชั้น และปรับคำบางคำให้ร้อยรัดได้ความหมาย จนนักเรียนส่วนใหญ่มีความเข้าใจในภาษาที่ใช้ สามารถอธิบาย ตอบคำถาม และสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ได้

1.4.3 ด้านเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ (try out) เพื่อหาคุณภาพและปรับปรุงในด้านด้านเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่าเวลาที่ใช้ในแต่ละชั้นน้อย ทำให้ทำกิจกรรมไม่ทัน ต้องปรับเปลี่ยนกิจกรรมในแต่ละชั้นให้เหมาะสม และเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน ซึ่งหลังจากปรับเปลี่ยนกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถทำกิจกรรมได้ครบถ้วนและทันเวลาในแต่ละกิจกรรม

1.4.4 ด้านสื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้

สื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ มีความเหมาะสม โดยสื่อที่จัดในแผนการจัดการเรียนรู้จะเน้นสื่อจริงในบริบทชุมชน ซึ่งเป็นสื่อที่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ได้เร็ว นักเรียนให้ความเห็นว่า สื่อที่นำมาใช้ช่วยให้ นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น และมีความหลากหลายน่าสนใจ แต่ในส่วนใบความรู้ และใบงาน มีมากไป และไม่สอดคล้องกับกิจกรรม และเนื้อหาที่เรียน ผู้วิจัยได้ปรับปรุง และตัดทอนให้มีใบความรู้ และใบงานประกอบกิจกรรมในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแต่ละแผน

1.4.5 ข้อค้นพบอื่น ๆ

จากการสังเกต การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ การปรับปรุงกิจกรรม ปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเวลาที่ใช้ในแต่ละแผน และสิ้นสุดการจัดกิจกรรม พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความสนใจ และให้ความร่วมมือในการเรียนดีมาก นักเรียนบอกว่าเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย ได้เรียนรู้จากชีวิตจริง และเป็นการเรียนรู้แนวใหม่ที่สามารถทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการคิดวิเคราะห์ เกิดความตระหนักในการเรียนรู้ และได้รู้จักตัวเองมากขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาทักษะชีวิตให้ดีขึ้นได้

ขั้นตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้และปรับปรุงหลักสูตร

การทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัยทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล โดยเปรียบเทียบความก้าวหน้า ร้อยละของคะแนนพฤติกรรมทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ซึ่งการทดลองใช้หลักสูตร ใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ตามขั้นตอนกระบวนการ ดังนี้ ขั้นตอนวางแผน (Plan) การปฏิบัติการ (Act) ขั้นตอนสังเกต (Observe) และขั้นสะท้อนกลับ (Reflection)

การวางแผน (Plan) ในขั้นนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. สำรวจสภาพปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตนเอง พร้อมทั้งวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหา ดังที่ได้แสดงไว้ในภูมิหลัง
2. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร ดังรายละเอียด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในรายงานวิจัย
3. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ผลของการวางแผน ในขั้นการทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยได้แบ่งเป็น 4 วงรอบ ดังนี้

วงรอบที่ 1 หน่วยที่ 1 การตระหนักรู้ในตนเอง ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน คือ จุดเด่นจุดด้อย ความชอบความถนัด และความแตกต่างระหว่างเราตามลำดับ

วงรอบที่ 2 หน่วยที่ 2 การเห็นคุณค่าในตนเอง ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน คือ คุณค่าแห่งตนเอง พึงพอใจในความสามารถ ภูมิใจในตัวเอง และเชื่อมั่นในตนเอง ตามลำดับ

วงรอบที่ 3 หน่วยที่ 3 การเห็นใจผู้อื่น ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน คือ เข้าใจความรู้สึก การมองเชิงบวก และเคารพในสิทธิ ตามลำดับ

วงรอบที่ 4 หน่วยที่ 4 การรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน คือ โบราณสถานคู่กาลสิงห์ พิพิธภัณฑ์คู่กาลสิงห์ และวรรณกรรมท้องถิ่น ตามลำดับ โดยได้กำหนดจุดประสงค์ที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน ซึ่งในหน่วยการรับผิดชอบต่อสังคมนี้ ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียน โดยได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จริงในชุมชน เรียนรู้จากปัญหาจริงในชุมชน ให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมที่ตนอยู่ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ พัฒนาและเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของตนต่อนักท่องเที่ยวทั่วไป

รายละเอียดในแต่ละวงรอบ ผลปรากฏ ดังนี้

วงรอบที่ 1 หน่วยการตระหนักรู้ในตนเอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

การปฏิบัติการ (Act) ผู้วิจัยได้ดำเนินจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 แผน ด้วยกระบวนการจัดกิจกรรม 5 ขั้น คือขั้นสร้างแรงจูงใจ ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขั้นประสานพลังฝึกคิด ขั้นผลิตผลงานนำเสนอ และขั้นสรุป ประเมินสู่การประยุกต์ใช้ ซึ่งทั้ง 5 ขั้นของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ ครูจะใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกคิด และแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย ระดมความคิดเห็น และให้ข้อสรุปร่วมกัน กิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการปฏิบัติจริงและส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนได้เกิดความคิด เกิดการตระหนักรู้ในสิ่งที่เรียน และเห็นความสำคัญจำเป็นในบทเรียน แต่กิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัดขึ้นก่อนข้างจะเป็นเรื่องใหม่สำหรับนักเรียน จึงทำให้นักเรียนส่วนใหญ่เกิดปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลายอย่าง เช่น บรรยากาศทั่วไปในชั้นเรียน ยังไม่เป็นกันเองเท่าที่ควร นักเรียนยังไม่มีส่วนร่วม ครูเกิดความกังวลในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การสอนขาดความเป็นธรรมชาติ บางครั้งครูจำคำถามที่เตรียมมาไม่ได้ ทำให้ครูเกิดความมั่นใจในการสอน นักเรียนไม่คุ้นเคยกับการสอนที่แปลกใหม่

ขั้นการสังเกต (Observe) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีส่วนร่วมเท่าที่ควร มีเฉพาะเด็กเก่งที่เข้าร่วมกิจกรรม ถึงแม้ครูจะจัดกลุ่มในการทำกิจกรรมก็ตาม นักเรียนยังไม่กล้าถาม ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร และในขณะที่นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมตามใบ

งาน นักเรียนที่อ่านหนังสือไม่ค่อยคล่อง จะมีปัญหาในการอ่านและทำความเข้าใจ การเขียนสรุปในใบงานยังใช้ภาษาสับสนและเขียนคำไม่ถูกต้อง จากการสัมภาษณ์นักเรียนท้ายวงจรถี 1 พบว่านักเรียนมีความสนใจและพึงพอใจในกิจกรรมที่ครูจัดให้ และจากการประเมินตามแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียนแต่ละกลุ่มในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยของคะแนนร้อยละ 60 ขึ้นไปในทุกกลุ่มและทุกแผนการจัดการเรียนรู้ แสดงดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย และร้อยละของคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียนในระหว่างการทดลองใช้หลักสูตร ในวงรอบที่ 1

รายการ	ผลการสังเกต										สรุป	
	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		กลุ่มที่ 5			
	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ
วงรอบที่ 1												
แผนที่ 1	10.00	66.67	10.14	67.60	9.57	63.80	10.00	66.67	9.86	65.73	9.91	66.09
แผนที่ 2	11.14	74.27	10.14	67.60	10.86	72.40	10.43	69.53	10.29	68.60	10.57	70.48
แผนที่ 3	10.71	71.40	10.43	69.53	10.57	70.47	10.57	70.47	11.00	73.33	10.66	71.04
เฉลี่ย	10.62	70.78	10.24	68.24	10.33	68.89	10.33	68.89	10.38	69.22	10.38	69.20

จากตารางที่ 6 วงรอบที่ 1 พบว่าค่าเฉลี่ยและร้อยละของคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียนมีแนวโน้มสูงขึ้น และมีการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นเฉลี่ย ร้อยละ 69.20

จากการสัมภาษณ์เด็กชายสมศักดิ์ ท้ายวงจรถี 1 พบว่า นักเรียนมีความสนใจและพึงพอใจในกิจกรรมที่ครูจัดให้ และบอกว่ากิจกรรมสนุกสนาน น่าเรียน เพราะเป็นกิจกรรมที่เป็นสถานการณ์จริงในโรงเรียนและชุมชน เด็กหญิงสมศรี ซึ่งเป็นเด็กเรียนอ่อนในห้องเรียน ยังไม่กล้าถาม ไม่กล้าแสดงออก และไม่ร่วมกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อน ๆ และจากการสัมภาษณ์นักเรียนที่เรียนอ่อนอีกคน คือเด็กชาย อติสร ยังไม่สามารถตอบคำถามได้หรือไม่เข้าใจคำถาม ครูต้องทบทวนคำถาม และให้เวลานักเรียนในการคิดหาคำตอบ

ในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน นักเรียนที่อ่านหนังสือไม่ค่อยคล่อง จะมีปัญหาในการอ่านคำชี้แจง ทำให้ไม่เข้าใจและไม่สามารถทำใบงานได้สำเร็จ แต่มีนักเรียนบาง

กลุ่มที่นักเรียนเรียนเก่งจะช่วยเหลือเพื่อน ๆ ในกลุ่ม โดยช่วยกันทำความเข้าใจคำชี้แจงในใบงาน และลงมือทำพร้อมกัน ผลงานที่ออกมามีคุณภาพ

ขั้นสะท้อนกลับ (Reflection) จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม โดยรวมแล้วนักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการเรียน สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมและกระตือรือร้นในการเรียนเป็นอย่างดี และนอกจากนี้การทำใบงานและนำเสนอผลงาน ปรากฏว่ามีนักเรียนบางคนในแต่ละกลุ่มยังมีปัญหาในการพูดนำเสนอ ยังพูดได้ไม่ครบ ประเด็น ไม่มั่นใจในตัวเอง ครูได้ให้คำแนะนำ และให้คอยกำลังใจ โดยไม่ตำหนินักเรียน จนนักเรียนเริ่มมีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น

ผลจากการทดลองในวงรอบที่ 1 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้นำมาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ ปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับกิจกรรมในแต่ละขั้นให้เหมาะสมกับเวลา ตลอดจนปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน โดยเน้นสื่อในชีวิตจริง ปัญหาที่พบเห็นได้โดยทั่วไป ในชุมชน เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของแผนในวงรอบ

ผลการทดลองในวงรอบที่ 2 หน่วยการเรียนรู้เห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ การปฏิบัติการ (Act) ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 แผน ด้วยกระบวนการจัดกิจกรรม 5 ขั้น คือขั้นสร้างแรงจูงใจ ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขั้นประสานพลังฝึกคิด ขั้นผลิตผลงานนำเสนอ และขั้นสรุป ประเมินผู้การประยุกต์ใช้ ซึ่งทั้ง 5 ขั้นของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ ครูจะใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกคิด และแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย ระดมความคิดเห็น และให้ข้อสรุปร่วมกัน กิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการปฏิบัติจริงและส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียน ได้เกิดความคิด เกิดการตระหนักรู้ในสิ่งที่เรียน และเห็นความสำคัญจำเป็นในบทเรียน การปฏิบัติการในวงรอบนี้ นักเรียนเริ่มคุ้นเคยกับกิจกรรมที่ครูจัดให้มากขึ้น บรรยากาศในชั้นเรียนเริ่มเป็นกันเอง นักเรียนร่วมกิจกรรม และกล้าแสดงออก และแสดงความคิดเห็นมากขึ้น นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นที่หลากหลายกับบทเรียน นักเรียนได้ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมกลุ่มดีมากจนแต่ยังพบว่าครูยังกังวลกับการควบคุมชั้นเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมทุกคนทุกกลุ่ม จึงทำให้การสอนเกินเวลากำหนด

ขั้นการสังเกต (Observe) จากการสังเกตขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มมากขึ้น เด็กเก่งได้ช่วยเหลือแนะนำเพื่อนในกลุ่มดีขึ้น นักเรียนกล้าถามกล้าแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น และในขณะที่นักเรียนแต่

ละกลุ่มปฏิบัติการตามใบงาน นักเรียนในกลุ่มจะช่วยเหลือแนะนำ จนทำให้งานกลุ่มสำเร็จ
ได้ด้วยดี ชิ้นงานของแต่ละกลุ่มมีคุณภาพตามเกณฑ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมี
กระบวนการทำงานกลุ่มดีขึ้น และจากการประเมินตามแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทักษะ
ชีวิตของนักเรียนในแต่ละกลุ่มและแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยของคะแนนร้อยละ 70
ขึ้นไปในทุกกลุ่มและทุกแผนการจัดการเรียนรู้ แสดงดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย และร้อยละของคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตของ
นักเรียนในระหว่างการทดลองใช้หลักสูตร ในวงรอบที่ 2

รายการ	ผลการสังเกต										สรุป	
	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		กลุ่มที่ 5			
	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ
วงรอบที่ 2												
แผนที่ 4	11.29	75.27	11.29	75.27	11.14	74.27	12.43	82.87	10.43	69.33	11.32	75.40
แผนที่ 5	11.57	77.13	10.71	71.40	11.29	75.27	11.14	74.27	11.43	76.20	11.23	74.85
แผนที่ 6	11.71	78.07	11.85	79.00	10.71	71.40	11.86	79.07	10.71	71.40	11.37	75.79
แผนที่ 7	11.57	77.13	11.43	76.20	11.28	75.20	11.29	75.27	11.71	78.07	11.46	76.37
เฉลี่ย	11.54	76.90	11.32	75.47	11.11	74.04	11.68	77.87	11.07	73.75	11.35	75.60

จากตารางที่ 7 วงรอบที่ 2 พบว่าค่าเฉลี่ยและร้อยละของคะแนนจากการสังเกต
พฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียนมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายแผนพบว่า แผนที่ 5
ค่าเฉลี่ยและร้อยละของคะแนน ลดลง แต่ค่าเฉลี่ยโดยรวมมีการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการ
ตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นร้อยละ 75.60

จากการสัมภาษณ์นักเรียนท้ายวงจพบ ว่า เด็กหญิงสมหญิง นักเรียนที่เรียนเก่งที่สุด
ในห้องเรียน มีความกระตือรือร้นในการตอบคำถาม และสามารถตอบคำถามต่าง ๆ ได้ถูกต้อง
และยังบอกครูว่าคนเรามีความสามารถกันทุกคน แต่จะมีความสามารถกันคนละด้าน เป็นสิ่ง
สำคัญที่สุดในภาวะของสังคมไทยทุกวันนี้ เพราะจะมีนักเรียนบางคนในห้องเรียน ที่รู้ดีกว่า
ตนเอง ไม่มีความสามารถทำอะไรก็ไม่ประสบความสำเร็จ ก็เลยกลายเป็นคนที่ไม่มีเพื่อนและเรียน
หนังสืออ่อนในที่สุด และยังบอกครูอีกว่าชอบเรียนและสนใจมากในกิจกรรมที่ครูจัดให้ แต่จาก

การสังเกตการสอนพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ 5 บางคนยังไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่มเท่าที่ควร การนำเสนอในชั้นประสานพลังคิด นักเรียนไม่ช่วยกันระดมสมอง และไม่สามารถสรุปประโยชน์ที่ได้จากใบความรู้ได้

ในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามแผนที่ 6 ภูมิใจในตัวเอง ในกิจกรรมขั้นสรุปประเมิน ผู้การประยุกต์ใช้ ปรากฏว่านักเรียนทุกกลุ่มสามารถสรุปแนวคิดที่ได้จากการเรียน และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนทั้งห้องส่วนใหญ่มีความสุขกับการเรียน และพึงพอใจในกิจกรรมที่ครูจัดให้

ขั้นสะท้อนกลับ (Reflection) จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม โดยรวมแล้วนักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการเรียน สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมและกระตือรือร้นในการเรียนเป็นอย่างดี และนอกจากนี้การทำใบงานและนำเสนอผลงาน ปรากฏว่ามีนักเรียนบางคนในแต่ละกลุ่มยังมีปัญหาในการเขียน และพูดนำเสนอ แต่ก็เขียน และพูดได้ดีขึ้น มั่นใจในตัวเองมากขึ้น ครูได้ให้คำแนะนำ และให้คอยกำลังใจ โดยไม่ตำหนินักเรียน จนนักเรียนเริ่มมีความมั่นใจในตัวเอง และตอบคำถามในใบงานได้ถูกต้อง

ผลจากการทดลองในวงรอบที่ 2 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้นำมาปรับปรุง ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนการสอนใหม่ ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยให้นักเรียนทุกคนในแต่ละกลุ่มได้ออกมานำเสนอความสามารถของตนเองให้ครบทุกคนในแต่ละกลุ่ม แล้วค่อยส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน นอกจากนี้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ผู้วิจัยได้ปรับชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยนิมนต์พระอาจารย์มาบรรยายธรรมะ แทนครูผู้สอน และครูสามารถควบคุมชั้นเรียนได้ จึงทำให้การสอนได้เวลาตามที่กำหนด

ผลการทดลองในวงรอบที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

การปฏิบัติการ (Act) ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมตามที่ได้วางแผนไว้ กล่าวคือ ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 แผน ด้วยกระบวนการจัดกิจกรรม 5 ขั้น คือขั้นสร้างแรงจูงใจ ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขั้นประสานพลังคิด ขั้นผลิตผลงานนำเสนอ และขั้นสรุป ประเมินผู้การประยุกต์ใช้ ซึ่งทั้ง 5 ขั้นของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ ครูจะใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกคิด และแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย ระดมความคิดเห็น และให้ข้อสรุปร่วมกัน กิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการปฏิบัติจริงและส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้เกิดความคิด เกิดการตระหนักรู้ในสิ่งที่เรียน และเห็นความสำคัญจำเป็นในบทเรียน การปฏิบัติการในวงรอบนี้ นักเรียนคุ้นเคย และเข้าใจในกิจกรรมที่ครูจัดให้ บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นกันเองดีมาก นักเรียนร่วมกิจกรรม สนุกสนาน

และกล้าแสดงความคิดเห็น ครูและนักเรียนร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย แต่จากการสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 การมองเชิงบวก พบว่า กิจกรรมในชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยครูนำใบความรู้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา ช่วยกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แล้วตอบคำถามร่วมกัน ปรากฏว่านักเรียนบางกลุ่มยังตอบคำถามได้ไม่ตรงประเด็น จนครูต้องช่วยเหลือแนะนำจนได้คำตอบที่น่าพอใจ

ขั้นการสังเกต (Observe) จากการสังเกตขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มมากขึ้น มีกระบวนการในการทำงานกลุ่ม นักเรียนกล้าถามกล้าแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น และในขณะที่นักเรียนแต่ละกลุ่ม ปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน นักเรียนในกลุ่มจะช่วยเหลือแนะนำ จนทำให้งานกลุ่มสำเร็จ ได้ด้วยดี ชิ้นงานของแต่ละกลุ่มมีคุณภาพตามเกณฑ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานชัดเจน แต่ละคนนำหน้าที่ของตนเองได้ตามที่รับมอบหมาย และจากการประเมินตามแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียนในแต่ละกลุ่มและแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ในแผนการจัดการเรียนรู้บางแผน เกือบทุกกลุ่มมีค่าเฉลี่ยของคะแนนลดลงจากวงรอบที่ 2 แต่ภาพรวมในวงรอบที่ 3 มีค่าเฉลี่ยคะแนนร้อยละ 76.07 แสดงดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย และร้อยละของคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียนในระหว่างการทดลองใช้หลักสูตร ในวงรอบที่ 3

รายการ	ผลการสังเกต										สรุป	
	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		กลุ่มที่ 5			
	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ
วงรอบที่ 3												
แผนที่ 8	11.57	77.13	11.43	76.20	11.43	76.20	12.29	81.93	12.00	80.00	11.74	78.29
แผนที่ 9	10.00	66.67	10.71	71.40	9.57	63.80	11.14	74.27	10.62	70.78	10.41	69.35
แผนที่ 10	12.00	80.00	12.00	80.00	12.29	81.93	12.14	80.93	12.00	80.00	12.09	80.57
เฉลี่ย	11.19	74.60	11.38	75.87	11.10	74.00	11.86	79.07	11.54	76.93	11.41	76.07

จากตารางที่ 8 วงรอบที่ 3 พบว่าค่าเฉลี่ยและร้อยละของคะแนนจากการสังเกต พฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียนในแผนที่ 9 ลดลง (69.35) เมื่อเปรียบเทียบกับแผนที่ 8 และ 10 แต่โดยรวมมีการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เฉลี่ย ร้อยละ 76.07

ในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมในใบงานเรื่อง วันนี้แย่!!! ต้องแก้ด้วยวิธีเชิงบวก ครูสังเกตเห็นว่านักเรียนกลุ่มที่ 1,2,4,5,6 และ 7 มีการแบ่งหน้าที่กันภายในกลุ่มชัดเจนและให้ความร่วมมือดี ทำงานได้ตามขั้นตอน มีการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันมากขึ้น และมีทักษะการพูดในเชิงบวก ทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อย และราบรื่นบรรลุได้ตามจุดประสงค์ แต่กลุ่มที่ 3 ยังขาดทักษะการพูดเชิงบวก และปฏิบัติกิจกรรมไม่ทันตามเวลาที่กำหนด

จากการสัมภาษณ์เด็กหญิงมาริส่า ท้ายวงจรถี 3 พบว่า นักเรียนพึงพอใจในการเรียน กิจกรรมสนุกสนานไม่เบื่อ เด็กหญิงปราณี บอกว่า กิจกรรมตัวเราแสนดี มีประโยชน์มาก เพราะนักเรียนได้ตระหนักถึงข้อดีของตนและคนอื่น ๆ ได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้เกิดทักษะทางสังคม แต่เด็กชายมานะศักดิ์ บอกครูว่ายกตัวอย่างคำพูดของคนที่ยึดเชิงบวกไม่ได้ ครูได้อธิบาย และยกตัวอย่างเพิ่มเติม จนสามารถทำใบงานได้ถูกต้อง

ขั้นสะท้อนกลับ (Reflection) จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม โดยรวมแล้วนักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการเรียน สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมและกระตือรือร้นในการเรียนเป็นอย่างดี มีความสนุกสนานและมีความสุขกับการเรียน และนอกจากนี้การผลิตผลงานนำเสนอ นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถทำได้ดี และในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนแต่ละกลุ่มมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมลดลง ซึ่งสังเกตได้จากแบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียนนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาดังกล่าว ทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล แล้วสังเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียน โดยได้พิจารณาในแต่ละรายละเอียดพร้อมกับการให้คะแนนที่ตรงกับสภาพจริงมากที่สุด และนอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ให้ความรู้ หาดตัวอย่างมาแนะนำเพิ่มเติมจนนักเรียนเรียนรู้และเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการเรียน ได้ดีขึ้น

ผลจากการทดลองในวงรอบที่ 3 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้นำมาปรับปรุง ปรับเปลี่ยน กิจกรรมการเรียนการสอนใหม่ โดยเฉพาะแผนที่เป็นปัญหา ที่นักเรียนแต่ละกลุ่มมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมลดลง ผู้วิจัยได้ทำซ้ำแผนใหม่ (Re plan) เพื่อแก้ไขในสิ่งที่ยังไม่บรรลุผล

หรือมีผลการเรียนรู้ หรือพฤติกรรมทักษะชีวิตที่ไม่น่าพอใจ ของแต่ละกลุ่ม โดยผู้วิจัย ได้จัดกิจกรรมในเวลาหลังเรียนปกติ

ผลการทดลองในรอบที่ 4 หน่วยการรับผิดชอบต่อสังคม ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ การปฏิบัติการ (Act) ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมตามที่ได้วางแผนไว้ กล่าวคือ ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 แผน ด้วยกระบวนการจัดกิจกรรม 5 ขั้น คือขั้นสร้างแรงจูงใจ ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขั้นประสานพลังฝึกคิด ขั้นผลิตผลงานนำเสนอ และขั้นสรุป ประเมินผู้การประยุกต์ใช้ ซึ่งทั้ง 5 ขั้นของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ ครูจะพานักเรียนไปเรียนตามแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญต่าง ๆ ในชุมชนกู่กาสิงห์ ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกคิดโดยใช้คำถาม และปัญหาที่พบจริง และแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย ระดมความคิดเห็น และให้ข้อสรุปร่วมกัน กิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง และส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้เกิดความคิด เกิดการตระหนักในสิ่งที่เรียน และตระหนักความสำคัญจำเป็นของความรับผิดชอบต่อตนเองต่อสังคมและต่อชุมชนที่ตนอยู่ โดยให้ความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ตลอดจนสามารถให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้นั้น ๆ ด้วย

ขั้นการสังเกต (Observe) จากการสังเกตขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน นอกห้องเรียน พบว่า นักเรียนมีความสนใจในการเรียนมาก มีความกระตือรือร้น นักเรียนกล้าคิดตามกล้า และกล้าแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนขณะเรียนในแผนที่ 13 ซึ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้วรรณกรรมท้องถิ่น ครูได้นำนักเรียนไปเรียนที่บ้านของนักวรรณกรรมท้องถิ่น นายเพชร สอนงาม นามปากกา “เพชร พุ่งกล้า” ซึ่งอยู่ในหมู่ที่ 1 บ้านกู่กาสิงห์ และให้นักเรียนได้เรียนรู้ และแต่งผลมาจากนักวรรณกรรมคนดังกล่าว ปรากฏว่านักเรียนมีความสนใจมากเป็นพิเศษ ซึ่งนั่นหมายความว่า นักเรียนได้เรียนรู้จากชีวิตจริงสามารถนำไปใช้ได้จริงในปัจจุบัน นักเรียนอยากเรียนรู้และเห็นความสำคัญจำเป็น เกิดความตระหนักรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์ และเผยแพร่ต่อคนรุ่นต่อ ๆ ไป และจากการประเมินตามแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียนในแต่ละกลุ่มและแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยของคะแนนร้อยละ 80 ขึ้น ไปในทุกกลุ่มและทุกแผนการจัดการเรียนรู้ แสดงดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย และร้อยละของคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียนในระหว่างการทดลองใช้หลักสูตร ในวงรอบที่ 4

รายการ	ผลการสังเกต										สรุป	
	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		กลุ่มที่ 5			
	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ
วงรอบที่ 4												
แผนที่ 11	12.28	81.87	12.43	82.87	12.29	81.93	12.43	82.87	12.57	83.80	12.40	82.67
แผนที่ 12	13.14	87.60	13.00	86.67	12.57	83.80	13.86	92.40	14.14	94.27	13.34	88.95
แผนที่ 13	13.00	86.67	14.29	95.27	14.43	96.20	14.29	95.27	14.00	93.33	14.00	93.35
เฉลี่ย	12.81	85.38	13.24	88.27	13.10	87.31	13.53	90.18	13.57	90.47	13.25	88.32

จากตารางที่ 9 วงรอบที่ 4 พบว่าค่าเฉลี่ยและร้อยละของคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยรวมมีการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นเฉลี่ย ร้อยละ 88.32

จากการสัมภาษณ์ เด็กชายสรนรินทร์ ท้ายวงจร พบว่า นักเรียนมีความสนใจและพึงพอใจในกิจกรรมที่ครูจัดให้ ดังข้อมูลในการสัมภาษณ์นักเรียนคนดังกล่าว เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน ได้เรียนรู้ห้องเรียน เปลี่ยนบรรยากาศการเรียน ทำให้ไม่เบื่อ และวันนี้นักเรียนไปเรียนรู้ที่โบราณสถานกุฎกาสิงห์ มีนักท่องเที่ยวจากต่างจังหวัดมาเที่ยวชมกุฎกาสิงห์ด้วย ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

จากการสัมภาษณ์เด็กหญิง เพชรรัตน์ ในวันที่ไปเรียนรู้พิพิธภัณฑ์กุฎกาสิงห์ เธอบอกครูว่า พิพิธภัณฑ์กุฎกาสิงห์ มีโบราณวัตถุมากมาย ทั้งที่เป็นของใช้ของคนสมัยก่อน และวัตถุมงคล ตนเองเป็นคนกุฎกาสิงห์ อยากจะช่วยพัฒนาพิพิธภัณฑ์กุฎกาสิงห์ให้เป็น พิพิธภัณฑ์ที่มีความสมบูรณ์ มีความหมายมีความสำคัญ และอนุรักษ์ไว้ให้เยาวชนรุ่นหลังได้เรียนรู้สืบไป

ในขณะที่นักเรียนปฏิบัติตามใบงาน โบราณสถานกุฎกาสิงห์ นักเรียนส่วนใหญ่อ่านหนังสือได้คล่องมากขึ้น จึงง่ายต่อการทำใบงาน และสามารถทำได้ถูกต้องทุกคน และจากการประเมินชิ้นงาน แผ่นพับพิพิธภัณฑ์กุฎกาสิงห์ ปรากฏว่านักเรียน ร้อยละ 80 มีผลงานอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

ขั้นสะท้อนกลับ (Reflection) จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 หน่วยความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นการเรียนนอกห้องเรียน โดยรวมแล้วนักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกระตือรือร้นในการเรียน และจากสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน สะท้อนให้เห็นว่า การเรียนรู้ที่ครูจัดให้ นี้ เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทักษะชีวิตในทางที่ดีขึ้น

ผลจากการทดลองในวงรอบที่ 4 ที่นักเรียนจะได้เรียนรู้แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน จากการสะท้อนกลับนักเรียน ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกระตือรือร้นและมีความสุขกับการเรียน แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม ผู้วิจัยได้ปรับปรุง ภาษาที่ใช้ในคำชี้แจงของใบความรู้และใบงานในบางส่วนเท่านั้น

ผลการสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียน จากวงรอบที่ 1 ถึง วงรอบที่ 4 ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยและร้อยละของคะแนนพฤติกรรมทักษะชีวิต มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ทุกวงรอบ แสดงว่านักเรียน มีพัฒนาการทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น สูงขึ้น นั่นหมายความว่า นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อส่งเสริมการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีทักษะชีวิตดีขึ้น

ระยะที่ 2 การประเมินหลักสูตร

เป็นการประเมินหลักสูตรที่ครอบคลุมใน 2 ประเด็น ได้แก่ ประเมินจากเอกสารหลักสูตร และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร ผลการประเมินทั้ง 2 ประเด็น มีรายละเอียดดังนี้

1. ประเมินเอกสารหลักสูตร ผลการประเมินเอกสารหลักสูตร ผู้วิจัยได้ประเมินคุณภาพของเอกสารหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ประเมินความเหมาะสม ของหลักสูตร หลังจากการได้ทดลองใช้และปรับปรุงแล้ว เพื่อยืนยันผลการนำไปใช้ ซึ่งผลการประเมินมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 10 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

รายการประเมิน	เฉลี่ย	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. สภาพปัญหาและความสำคัญจำเป็นของหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด
2. หลักการของหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
3. วิสัยทัศน์	4.80	0.45	มากที่สุด
4. พันธกิจ	4.40	0.89	มาก
5. เป้าหมายของหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด
6. ผลการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
7. สารการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
8. คำอธิบายรายวิชา	4.80	0.45	มากที่สุด
9. โครงสร้างเนื้อหาและเวลา	4.60	0.89	มากที่สุด
10. เวลาเรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
11. โครงสร้างรายวิชา	4.60	0.55	มากที่สุด
12. แนวการจัดกิจกรรม	4.80	0.45	มากที่สุด
13. สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
14. แนวการวัดและประเมินผล	4.60	0.55	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.74	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรในทุกด้าน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ยกเว้น ด้านพันธกิจ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.89) และเมื่อพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษาโดยรวม มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.45) จึงกล่าวได้ว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุดสามารถนำไปใช้

ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น ของนักเรียนได้

ในส่วนของแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้าง การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษาของผู้เชี่ยวชาญ ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้ หลักการของหลักสูตร ต้องชี้ให้เห็นว่ามีอะไรเด่น เเด่นอย่างไร และใช้เพื่อใคร และในส่วนของเป้าหมายของหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะว่าต้องเขียนให้ ครบ 3 มิติ คือความจริง ความดี และความงาม

2. ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร ผู้วิจัยทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลใน 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

2.1 ประเมินจากผลการประเมินทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

2.2 ประเมินจากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อ พฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียน

2.3 ประเมินจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร ทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียน ประถมศึกษา

ผลการประเมิน ปรากฏดังจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

2.1 ผลจากการประเมินทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าตนเอง และผู้อื่น หลังการใช้หลักสูตรกับก่อนการใช้หลักสูตร ปรากฏผล ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 11 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของการประเมินทักษะชีวิต ก่อนและหลังการทดลอง

การประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนเรียน	111.57	2.5356	2249	148759	66.13*
หลังเรียน	175.83	1.4287			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่าวิกฤตของ t ที่ df= 34)

จากตารางที่ 11 พบว่าจะแน่ววัดผลจากแบบวัดทักษะชีวิตหลังเรียน ($\bar{X} = 175.83$, S.D. = 1.4287) และเมื่อทดสอบค่าที ได้เท่ากับ 66.13 แสดงว่านักเรียนมีคะแนนทักษะชีวิตที่เสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หลังเรียนตามหลักสูตรสูงกว่าก่อนเรียนตามหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เหตุผลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา สามารถทำให้นักเรียนมีทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นสูงขึ้นหลังจากการได้เข้าร่วมกิจกรรมในหลักสูตร ซึ่งนั่นหมายความว่าหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

2.2 ประเมินจากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

หลังจากดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรฯ แล้วผู้วิจัยได้ประเมิน โดยให้ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครองตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินผลของการใช้หลักสูตร ผลการประเมินปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 12 แสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อพฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียน

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1	นักเรียนทำงานได้ตามที่ตนเองถนัด	4.50	0.58	มาก
2	นักเรียนรู้จักทำตนให้เป็นประโยชน์ได้โดยไม่มีถึงจุดด้อยของตนเอง	5.00	0.00	มากที่สุด
3	นักเรียนอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข	5.00	0.00	มากที่สุด
4	นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น	4.75	0.50	มากที่สุด
5	นักเรียนปฏิบัติตนได้เหมาะสมตามเพศ	4.75	0.50	มากที่สุด
6	นักเรียนมีความสามารถและทำงานได้สำเร็จ	5.00	0.00	มากที่สุด
7	นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง	5.00	0.00	มากที่สุด
8	นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีและประสบผลสำเร็จ	5.00	0.00	มากที่สุด

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ
9	นักเรียนเคารพกฎกติกาไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น	4.25	0.96	มาก
10	นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	4.25	0.96	มาก
	รวม	4.75	0.31	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูผู้สอน ที่มีต่อพฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียน โดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า นักเรียนทำงานได้ตามที่ตนเองถนัด นักเรียนเคารพกฎกติกาไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น และนักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก นอกนั้น มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 13 แสดง ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนต่อพฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียนร่วมชั้นเรียน

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ
1	นักเรียนทำงานได้ตามที่ตนเองถนัด	4.74	0.61	มากที่สุด
2	นักเรียนรู้จักทำตนให้เป็นประโยชน์ได้โดยไม่นึกถึงจุดด้อยของตนเอง	4.77	0.60	มากที่สุด
3	นักเรียนอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข	4.60	0.74	มากที่สุด
4	นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น	4.89	0.40	มากที่สุด
5	นักเรียนปฏิบัติตนได้เหมาะสมตามเพศ	4.69	0.72	มากที่สุด
6	นักเรียนมีความสามารถและทำงานได้สำเร็จ	4.94	0.34	มากที่สุด
7	นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง	4.91	0.37	มากที่สุด
8	นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีและประสบผลสำเร็จ	4.71	0.62	มากที่สุด

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
9	นักเรียนเคารพกฎกติกาไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น	4.66	0.73	มากที่สุด
10	นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม	4.91	0.37	มากที่สุด
	รวม	4.78	0.12	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทักษะชีวิตของเพื่อนนักเรียนโดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.12) เมื่อพิจารณาในรายข้อ ทุกข้อมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 14 แสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อพฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียน

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1	นักเรียนทำงานได้ตามที่ตนเองถนัด	5.00	0.00	มากที่สุด
2	นักเรียนรู้จักทำตนให้เป็นประโยชน์ได้โดยไม่มีกัฉลิมจุดด้อยของตนเอง	4.80	0.41	มากที่สุด
3	นักเรียนอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข	4.91	0.28	มากที่สุด
4	นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น	4.97	0.17	มากที่สุด
5	นักเรียนปฏิบัติตนได้เหมาะสมตามเพศ	5.00	0.00	มากที่สุด
6	นักเรียนมีความสามารถและทำงานได้สำเร็จ	4.83	0.45	มากที่สุด
7	นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง	4.83	0.45	มากที่สุด
8	นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีและประสบผลสำเร็จ	4.86	0.36	มากที่สุด
9	นักเรียนเคารพกฎกติกาไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น	4.66	0.59	มากที่สุด
10	นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม	4.83	0.43	มากที่สุด
	รวม	4.87	0.11	มากที่สุด

จากตารางที่ 14 พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียน โดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.11) เมื่อพิจารณาในรายข้อ ทุกข้อมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ที่มีต่อหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

ตารางที่ 15 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ที่มีต่อหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความพึงพอใจ
1	หลักสูตรตรงกับความต้องการของตนเองและสังคมปัจจุบัน	4.77	0.55	มากที่สุด
2	หลักสูตรมีหลักการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้	4.77	0.60	มากที่สุด
3	กิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมค้นพบความรู้หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง	4.77	0.57	มากที่สุด
4	นักเรียนได้เรียนรู้โดยผ่านกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลาย ได้ลงมือปฏิบัติ และเกิดความสนุกสนาน	4.83	0.65	มากที่สุด
5	กิจกรรมส่งเสริมให้ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เข้าใจและยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น	4.83	0.57	มากที่สุด
6	กิจกรรมได้สะท้อนตนเองเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของตนเอง	4.80	0.58	มากที่สุด
7	นักเรียนได้เรียนรู้เป็นกลุ่มได้ร่วมคิดอภิปรายแสดงความคิดเห็น	4.86	0.49	มากที่สุด

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความพึงพอใจ
8	หลักสูตรมีวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้เพียงพอ	4.86	0.49	มากที่สุด
9	เวลาเรียนเหมาะสม	4.83	0.51	มากที่สุด
10	นักเรียนมีโอกาสได้ประเมินตนเอง และประเมินเพื่อน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าตนเอง	4.77	0.65	มากที่สุด
	รวม	4.81	0.04	มากที่สุด

จากตารางที่ 15 พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดู่กาสิงห์ ที่มีต่อหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา โดยรวมมีค่าความพึงพอใจมากที่สุด และมีค่าใกล้เคียงกัน ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.04)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY